*І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...*
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА — SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N.J. 07303
Телефони: (201) 434-0237
(201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-5250
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-4125
(212) 227-5251

РІК LXXXII. Ч. 146. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 7-го СЕРПНЯ 1975 ЦЕНТІВ 20 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK THURSDAY, AUGUST 7, 1975 No. 146. VOL. LXXXII.

Державна Телевізія Австралії показуватиме здобутки українців Канади

Вінніпег (КУК) — Згідно з домовленням Централі Комітету Українців Канади з департаментом заграничних справ в Оттаві, бюро КУК у Вінніпегу в часі від 27 до 31 липня 1975 займалось побутом там 3-ох представників Австралійської Телевізійної Комісії (АБС) під проводом журналіста-продуцента тієї державної радіо-телевізійної централі, Джоржа Брадфорда із Сидней, Австралія.

Завданням цих відвідин була підготовка 5-ох телевізійних програм про сучасну Канаду, звертаючи спеціяльну увагу на українців Канади, їх вклад у канадське життя, їхні зусилля і успіхи у збереженні їх ідентичних та їх співпраця з урядовими чинниками по лінії нової політики багатокультурности федерального і провінційних урядів Канади.

Під час 4-денного побуту в Вінніпегу, представники Австралійської Телевізійної Комісії мали нагоду сфільмувати ряд українських церков, клясі літніх курсів української мови на Манітобському Університеті, курси української мови, вишивання, писання писанок, ткацтва і кераміки, влаштовані Колеґією св. Андрея, відвідати українські музеї, кредитові спілки і інші установи, побувати на українських канадських фермах. На спільному обіді гості з Австралії мали нагоду побачити найновіший документальний фільм про українців Канади продукції Державної Ради Фільмування п.н. „Я степами ніколи не ходив" і познайомитися особисто з Владиками Українських Церков, провінційними міністрами, та українськими професіоналістами і підприємцями.

Окреме інтерв'ю зроблено з довголітнім мейором міста Вінніпеґу Стефаном Дзюбою і з екекутивним директором Централі КУК С. Яр. Кальбою.

Перед приїздом до Вінніпеґу, на рекомендацію Централі КУК п. Брадфорд мав зустріч в Торонті з деякими представниками українських організацій під проводом д-ра Р. Глібовича, голови Відділу КУК в Торонто. Час не дозволив на те, щоб ця екіпа державної телевізійної централі в Австралії відвідала Український Національний Фестиваль у Давфині і тому зфільмовано під час проби у Вінніпеґу відомий танцювальний ансамбль Вінніпеґського УНО „Русалку". Таким чином цієї осени ціла Австралія матиме нагоду оглянути документальний репортаж про українців Канади під час т. зв. „Вікенд Маґазин" їх державної телевізії.

Галина Андреадіс виступала на Союзівці

Союзівка, Кергонксон. — У суботу, 2-го серпня ц.р., тут у вщерть виповненій залі павільйону „Веселка", виступала мецо-сопрано Галина Андреадіс, солістка опери Кольон у Буенос Айресі, Арґентина, відома зі своїх численних виступів у ЗСА та країнах західньої Европи. Солістці акомпаньював на фортепіяні її син Олександер Андреадіс. Програма концерту складалась із двох частин. У першій солістка виконала арію Одарки із опери Гулака Артемовського „Запорожець за Дунаєм", „Габанеру" з опери „Кармен" Бізе і дві пісні — „Хусточка блакитна" та „Нагадай бандуро співами" до музики Гр. Китастого. У другій частині Галина Андреадіс відспівала пісні: „Ясени", муз. Кривенького, „Ой не світи місяченьку", музична обробка М. Лисенка, „Мамині руки", музика О. Білаша та „Виростеш ти, сину" в музичній обробці Майбороди. Під рясні оплески публіки, на наддаток солістка заспівала пісні: „Била мене мати", „Гуцулка Ксеня", музична оборобка М. Цуканова, і „Бабусею рідненька", музична обробка Б. Заревич. Інші точки програми виповнив вокально-музичний Ансамбль молодих талантів Союзівки і рівночасно її працівників. Програмою проводила конферансьє Аня Дидик.

Після імпрези, як звичайно, відбулася забава з танцями під звуки оркестри Союзівки; співала Оксана Борбич, а в оркестрі грали: Олександер Худолій, Володимир Довбущак, Олександер Покора і Теодор Сенчишин.

ЗДОБУТКИ ОКРУГ УНСОЮЗУ У ЛИПНІ 1975 Р.

Округа (осідок)	Кільк. Відд.	Прид. чл. у липні	Разом у 1975 р.
ОКРУГИ ПЕНСИЛЬВЕНІЇ			
Філядельфія	38	20	149
Піттсбург	19	18	97
Шамокін	20	11	88
Аллентавн	12	4	41
Скрентон	9	—	3
Вілкс Бері	9	1	11
Разом	107	54	389
ОКРУГА МЕРИЛЕНДУ			
Балтімор	9	4	29
ОКРУГИ НЮ ЙОРКУ			
Ню Йорк	34	14	125
Сиракюзи-Ютика	18	16	65
Рочестер	9	6	54
Трой	7	5	39
Боффало	10	5	26
Разом	78	46	309
ОКРУГИ НЮ ДЖЕРЗІ			
Ніоарк	23	13	89
Джерзі Сіті	11	10	70
Перт Амбой	12	8	38
Пассейк	7	7	31
Разом	52	38	248
ОКРУГИ ІЛЛІНОЙ, МІЧИГЕН І ОГАЙО			
Чікаго, Ілл.	35	14	106
Детройт, Міч.	20	8	64
Клівленд, Огайо	20	20	120
Янґставн, Огайо	9	3	13
Разом	84	45	303
ОКРУГИ НОВОЇ АНГЛІЇ			
Ню Гейвен, Конн.	19	12	56
Бостон, Масс.	5	5	11
Вунсакет, Р. Ай.	6	1	5
Разом	30	18	71
ОКРУГИ ЗАХІДНІХ СТЕЙТІВ АМЕРИКИ			
Центральна	6	—	6
Мінеаполіс, Мінн.	7	2	16
Ст. Луїз, Мо.	7	—	—
Разом	20	2	22
Необ'єднані Відділи в Америці	20	7	34
ОКРУГИ КАНАДИ			
Торонто, Онт.	25	8	101
Монтреаль, Квіб.	10	5	39
Ніягара, Онт.	9	7	42
Захід Канади	19	—	23
Разом	63	20	205
Загальна сума	456	234	1,610

ПРЕЗ. ФОРД ВЕРНУВСЯ З ЕВРОПИ, ВІДБУВ НАРАДУ З ЯПОНСЬКИМ ПРЕМ'ЄРОМ

Вашінґтон. — У вівторок, 5 серпня, тільки 11 годин після його повороту із 10-денної поїздки до Европи, яка охоплювала 5 держав і включала участь у вершинній конференції в Гельсінках, де підписано т.зв. Европейську Деклярацію, президент Джералд Форд відбув довшу нараду із японським прем'єр-міністром Такейом Мікі, який тепер перебуває в ЗСА з офіційною візитою. Під час цієї зустрічі президент Форд запевнив японського прем'єра, що не зважаючи на недавні поразки в Індокитаї, „ЗСА далі відіграватимуть важливу ролю у забезпеченні миру і стабільности в Азії".

Президент також заявив, що Америка далі підтримуватиме своїх союзників в Азії та інших частинах світу. Згідно з інформаціями, поданими пресовим секретарем Білого Дому Роном Нессеном, призидент Форд і прем'єр Мікі обговорювали також поїздку Президента до Европи, питання миру в Азії, деякі проблеми щодо політики „детанту", в також справи, зв'язані із переговорами між ЗСА і СССР щодо обопільного обмеження атомової зброї. Крім того були обговорені торговельні справи між Японією і ЗСА, зокрема забезпечення Японії пальним.

Коли президент Форд прилетів до Вашінґтону у понеділок, 4 серпня вечором, то на військовому летовищі висловив переконання, що його поїздка до Европи була успішною. У спеціяльно виготовленій заяві, яка була передана кореспондентам дещо пізніше, Президент висловив надію, що його розмови із генеральним секретарем КПСС Леонідом Брежнєвим у Гельсінках доведуть до „швидшого полагодження деяких розбіжностей, які існували перед зустріччю". Президент мав на думці такі справи, як обопільне розброєння, скріплення політики „детанту", встановлення миру на Близькому Сході тощо.

Білий Дім повідомив, що у неділю, 10 серпня, президент Форд відлетить до Вейл, Кольорадо, на двотижневі вакації, але це будуть „робочі вакації", бо з ним поїде кільканайближчих його дорадників. Під час цього двотижневого періоду президент Форд також плянує відвідати переселенчий табір в Арканзо, де тепер перебуває коло 16,000 південнов'єтнамських втікачів, а також виголосити кілька промов у деяких містах, наприклад, у Чікаґо, Міннеаполісі, Мілвокі, як також відвідати стейти Монтану та Айову.

Пластуни-сеніори відбули табір і зустріч на Вовчій Тропі

Іст Четтем, Н.Й. (І.Д.) — У днях від 26 липня до 2-го серпня ц.р. відбувся тут на пластовій оселі „Вовча Тропа" Другий Міжкрайовий табір сеніорської проблематики. Відкрив його комендант табору пл. сен. Михайло Звонок з Канади при участі 26 сеніорів. Однохвилинною мовчанкою вшановано пам'ять покійного пл. сен. Зенона Корчинського.

Крім згаданого вище к-та табору, у проводі його були: секретарем пл. сен. Дмитро Попадинець, господарем пл. сен. Василь Мандзій, керівник програми — голова УПС пл. сен. Теодосій Самотулка. З доповідями виступали: Святослав Петрів, Дмитро Попадинець та Іван Дурбак. Вкінці схвалено напрямні в усіх порушених проблемах пластового життя.

Товариську зустріч сеніорів, яку влаштувала Крайова Булава УПС в ЗСА, відкрив її голова пл. сен. Михайло Юзенів — в суботу 2 серпня ц.р. в присутності 38 осіб.

Дарія Мосора-Франкен була модераторкою панелю на тему: „Чим сеніори з трьох поколінь знаходять спільну мову". Учасниками панелю були: А. Мілянич, що репрезентував найстарше пластове покоління, В. Бакалець — середнє покоління та Б. Крамарчук — наймолодше покоління, підкреслили їх позитивні сторінки та недоліки, ствердили, що члени 3-ох пластових поколінь замало говорять зі собою та затратили духа піонерства. В дискусії промовляли майже всі учасники, що підходили до пластової проблематики з різних сторін. Проф. М. Лабунька підніс, що Пласт повинен призадуматись над пляном праці і ціллю на дальшу мету. І. Нинка підкреслив, що Пласт — це співласництво трьох поколінь. Вкінці відповідали панелісти.

На зустріч прибув пл. сен. Яро Гладкий, голова Головної Пластової Ради, який брав живу участь у дискусії, уточнюючи становище пластового Проводу до різних пластових потреб.

В суботу вечором відбулася сеніорська ватра. Відкрив її голова сеніорів в ЗСА пл. сен. М. Юзенів, присвячуючи її пам'яті сл. п. Романа Шухевича — Тараса Чупринки. Відтак пл. сен. Яро Гладкий розказав про Р. Шухевича, як студента і пластуна. Пл. сен. Дарія Франкен розповіла свій спомин про табір пластунок на Чорногорі в перед-день Другої світової війни. Веселу частину програми вів пл. сен. Теофіль Старух. В неділю, 3-го серпня, комендант табору сеніорської проблематики пл. сен. М. Звонок здав звіт з праці табору, пл. сен. І. Дурбак прочитав напрямні доповідей і дискусій, Т. Самотулка і Д. Попадинець доповнили звіт, після чого почалась оживлена дискусія. При кінці члени Зустрічі обговорювали справу пластового музею та архіву.

Після Служби Божої, що її відправив о. крилош. В. Андрушків, зроблено спільну знимку та закрито Зустріч.

Почалася друга тура таборів на „Вовчій Тропі"

Іст Четтем (І.В.). — Після закінчення першої тури пластових таборів, в часі якої тут на „Вовчій Тропі" таборувало біля трьох соток пластової молоді, минулого тижня розпочалися другі табори, а саме: табір юначок під проводом к-тки ст.пл. Марії Сокіл, табір юнаків під проводом ст.пл. Теодора Сокола, „Зліт новацтва" під проводом к-та ст.пл. Петра Дармограя. „Зліт новацтва" тривав один тиждень і ціллю його було відзначити 50-ліття існування Уладу Пластових Новаків. В неділю 3-го серпня розпочався спортовий табір, влаштований Загоном „Червоної Калини", під проводом к-та пл. сен. Ігора Декайла. Цей спортовий табір вперше влаштовано спільно для хлопців і дівчат і на нього прибуло 120 учасників. Рівночасно розпочались табори: новачок під проводом к-тки ст.пл. Марусі Бондаренко та новаків під проводом к-та ст.пл. Романа Юзеніва. Разом в серпні на оселі таборує під цю пору понад двісті учасників.

СПРОТИВ ПОРУТАЛЬЦІВ ВІЙСЬКОВІЙ ХУНТІ І КОМУНІСТАМ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Лісбона, Португалія. — Неспокої в північній частині Португалії, головно в недалеких від Лісбони містах Віля Нова де Фамілікао і Опорто, продовжуються і поширюються на саму столицю. Масові антикомуністичні демонстрації, що їх зорганізували соціялістична і центрові партії проти правлячої військової хунти і комуністичної диктаторської партії набирають на силі і поширюються на все нові й нові місцевості Північної Португалії. У згаданих місцевостях тисячні маси народу прорвали кордон поліції і війська, палили по дорозі комуністичні прапори, нищили комуністичні приміщення тощо.

Згідно з повідомленнями західніх кореспондентів, у цій останній сутичці згинуло дві особи від куль військовиків і багато було поранених. Намагання Комуністичної партії і кількох інших дрібних партій, які піддержують військову хунту в заходах створити уряд Португалії, досі були безуспішними. Піддержуваний комуністами ген. Васко Гонсальвес не зумів створити кабінету, але піддержаний у вівторок, 5-го серпня ц.р. на публічному мітинґу в Лісбоні генераліцією військової хунти, пообіцяв розпочати нові спроби створення кабінету. Однак, як сподіваються, без піддержки соціялістичної і центрових партій, які мають сильну піддержку в народі, ледви чи можна буде створити демократичний уряд. Серед політичних партій почали поширюватись побоювання, що довша урядова криза і неспокої можуть довести до сформування хунтою диктаторського уряду і заведення системи диктатури в країні.

У зв'язку з ситуацією в Португалії на Заході щораз частіше відзиваються голоси, що вільні країни світу повинні прийти з допомогою народові Португалії і допомогти йому позбутися комуністичної диктатури. Зі словом перестороги виступив також секретар оборони ЗСА Джеймс Шлесінджер, який заявив, що перемога комуністів в Португалії поставить в дуже трудне становище Оборонний Північно-Атлянтійський Союз (НАТО) і американську Шосту флоту.

Спідня білизна української танцювальної групи арґументом в португальській політиці

(ст.). — Кореспондент тижневика „Нюзвік" подає враження із свого побуту в Португалії. Він розмовляє із бідними, майже неграмотними селянами, робітниками й заможними людьми. Всі вони розчарувалися і дивляться песимістично на теперішнє положення в Португалії. Так, наприклад, робітник Коста і його жінка раділи після упадку диктатури, але тепер дивляться на те все інакше. „Вони кажуть нам, що революція є для народу. Одначе, вони нічого доброго не зробили для нас". Шофер Фіґуеірєдо заробляє тепер більше ніж колись, бо аж 200 долярів місячно, але все те замало, коли взяти під увагу зростаючу з кожним днем дорожнечу. За фунт риби т. зв. трібки він мусить заплатити 1.13 дол., за кварту оливи 2.50 дол.

Але найкраще схарактеризувала комунізм послугачка готелю „Тіволі" в Лісбоні. Вона прала білизну танцюристок української народної групи, яка побувала в Португалії. „Матінко Божа, — викликнула вона. — Їхня спідня білизна з поганого грубого матеріялу. Вона навіть гірша від моєї. То ж, скажіть мені, навіщо нам комунізму?"

Хоч більшість португальців не бажають, щоб вернулися дні з-перед революції, то всеж таки не хотіли б жити в батьківщині, опанованій цілком комуністами. Майже всі бажали й бажають більш людяної революції, що принесла б добро для всіх. Багато з них кажуть: „Коли вже цілком запанував би комунізм, ми спакуємо наші манатки і заберемося". Багато португальців вірять, що ще прийде до громадянської війни.

Українознавчий табір на оселі ОДУМ починається цієї суботи

Акорд, Н. Й. Оселя ОДУМ-у „Київ": (О. Ш.) — Одним із виявів праці Коша Старших Виховників ОДУМ-у в ЗСА є влаштування табору українознавства на оселі ОДУМ-у „Київ" в Кетскильських горах, який відбудеться в днях від 9-го до 23-го серпня 1975 р. Цьогорічний табір складається з двох частин: мистецької і теорії українознавства. Мистецька частина включає навчання гри на українському національному інструментові — бандурі. Цей курс переводиться під патронатом нашої славної Капелі Бандуристів ім. Т. Г. Шевченка. Мистецьким керівником і головним інструктором буде Петро Китастий, заступник диригента Капелі і референт кадрів. Його безпосереднім співробітником а також і організаційним керівником курсу буде керівник групи бандуристів ім. В. Семенюка у Філядельфії, Петро Гурський.

Не звертаючи уваги на віддаль та інші обов'язки, на табір завітає маестро Григорій Китастий, диригент Капелі Бандуристів ім. Г.Т.Шевченка, щоб особисто зустрітися з молодими любителями рідного українського мистецтва гри на бандурі й щоб безпосередньо передати їм свій довголітній досвід та разом з тим додати більшої заохоти до кобзарського мистецтва.

Перед організаторами, як також і самими учасниками цього Курсу, є двотижневий період мозолистої праці вивчення дуже складного процесу техніки гри на бандурі. Одночасно, як доповнення, відбуватимуться лекції теорії українознавства. Цією частиною таборової програми керуватиме пані Ліда Китаста. В цю частину програми входитимуть різного роду теми перебуваючих на таборі (д-р Ю. Розгін, Віктор Китастий, Ліда Китаста та інші) і запрошених доповідачів (д-р М. Воскобійник, д-р Є. Федоренко, д-р І. Гришко та інші).

На Одумівці подібного характеру табір відбувся минулого року з надзвичайно великим успіхом. Доказом того є те, що майже 90% учасників з попереднього року вже зголосилися взяти участь в цьогорічному таборі. Уже за два тижні перед початком табору зголосилося понад п'ятдесят осіб. В програмі табору, крім головних занять і вправ, будуть спорт, купання, гри, забави та інше.

ЧУЖИНЦІ В ОБОРОНІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТВ'ЯЗНІВ

В обороні І. Стасів-Калинець

Лондон (УІС „Смолоскип"). Централя „Міжнародної Амнестії" включила Ірину Стасів - Калинець в групу трьох політичних в'язнів, в обороні яких велась кампанія в липні 1975 р.

Поруч з нею, до цієї групи включені — уругвайський журналіст Едуард Вієра і журналіст Віктор Намунера мозамбіцької національности, якого держать в ув'язненні в Танзанії більше як сім років без суду.

У бюлетені „Міжнародної Амнестії" (ч. 7 за липень 1975 р.) подано обширну біографічну інформацію про І. Стасів - Калинець. В інформації між іншим говориться, що І. Стасів - Калинець в останніх двох роках важко хворіє на печінку і нирки та що її родина пробувала вислати поетесі лікарства і теплий одяг, але вона ніколи цього не одержала. „Міжнародна Амнестія" закликає писати листи в її обороні до ген. секретаря ЦК КПСС Л. Брежнєва.

В цьому ж числі бюлетеню „М. А." є оширна інформація про В. Мороза, в якій висловлено побоювання, що його можуть запроторити до психіятричного шпиталю - тюрми.

Стаття про Валентина Мороза

Ілюстрований журнал американської секції „Міжнародної Амнестії" „Мачбокс" (ч. 4, весна - літо 1975), який появляється в Сан Франсіско опублікував довгу статтю Барбари Френч — „Мороз обезсилений після голодового штрайку". Стаття ілюстрована новою фотографією В. Мороза з-перед першого його ув'язнення, яку передала редакції Дж. Лейбер. В статті пишеться про 145-денну голодівку В. Мороза, про покарання деяких осіб з обслуги Володимирської тюрми, які не зуміли зломити його в часі голодівки, про оборонні заходи Т. Ходорович і ак. А. Сахарова та про запроторення його до карцеру 3 - 19 січня 1975 р. У статті обширно цитується інформації Т. Ходорович, передані телефонічно Комітетові Оборони В. Мороза в Торонті, та закінчено її цитатою із заяви ак. А. Сахарова — „Лише громадська оборона може бути ефективна... У справі Мороза треба зрушити гори — гори безправ'я".

Мікробіологи в обороні Н. Строкатої

14 липня 1975 р. д-р А. Зварун вислав листа до ген. секретаря Міжнародного Року Жінки ОН Г. Сіпіли разом з 54 петиціями в обороні Н. Строкатої, які підписали чужинецькі мікробіологи і 37 петиціями підписи під якими зібрав 71-ий Відділ Союзу Українок Америки. Разом з петиціями був висланий пакет матеріялів в обороні Н. Строкатої, які були розповсюднювані в часі останньої Конвенції Американ-

(Закінчення на стор. 3-ій)

Яків Гніздовський на Союзівці

Союзівка, Кергонксон, Н. Й. (Л.К.) — У неділю, 3-го серпня ц. р., тут від самого ранку аж до год. 10-ої вечора в охолоджуваній залі павільйону „Веселка" можна було оглянути виставку видатного українського мистця Якова Гніздовського. На виставці було 8 олій і 80 дереворитів, з цього декілька нових олій і дереворитів, зокрема серія 24 птахів, які мистець виконав минулого і цього року. 12 птахів із цієї серії — небавом появиться окремим альбомом. Окрему увагу звертав дереворит катедри ст. Джонс Дівайн у Ню Йорку, який декан цієї катедри о. Мортон спеціяльно замовив у Якова Гніздовського, щоб опісля її відбитку друкувати на їхньому проспекті і плякаті. Виставку протягом цілого дня відвідали численні гості Союзівки й при цьому закупили багато мистецьких праць мистця.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

ДЕНЬ УНС НЮ ДЖЕРЗІ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Дня 25 липня б. р. тут у приміщеннях Дому УНС відбулися чергові наради 4 округ УНСоюзу: Нюарку, Джерзі Ситі, Перт - Амбою і Пассейку, на яких обговорено справи підготування Союзового Дня, що відбудеться 7 вересня в Українському Селі в Бавнд Бруку. В мистецькій частині програми Дня виступатимуть місцевий ансамбль бандуристів ім. Лесі Українки, Пластова співоча група „Кобза" з Пассейку та ін. Приготовляються також виграші та інші несподіванки для молоді і старших.

МОЛОДІ ТАЛАНТИ УМІ БУДУТЬ АТРАКЦІЄЮ НА СОЮЗІВЦІ В КІНЦІ ЦЬОГО ТИЖНЯ

Союзівка. — В суботу, 9 серпня ц.р. атракцією вечірньої програми на „Союзівці", оселі УНСоюзу біля Кергонксону, буде попис музичних талантів Українського Музичного Інституту — учні проф. Д. Каранович і Т. Богданської. Опісля на забаві гратиме дві популярні оркестри — „Рушничок" з Монтреалю і „Темпо".

На наступний вікенд, 16 і 17-го серпня, виступить із самостійним концертом сопрано Аня Чорнодольська, а на забаві гратиме оркестра Богдана Гірняка. В неділю — виставка образів Любослава Гуцалюка.

НА ОСЕЛІ СУМА В ЕЛЛЕНВІЛ ВІДБУДЕТЬСЯ ФЕСТИН

Елленвіл, Н.Й. — Цієї суботи і неділі, 9 і 10-го серпня ц.р. тут на оселі СУМА відбудеться великий Фестин Осередку СУМА ім. ген. Романа Шухевича-Тараса Чупринки в Ню Йорку, з багатою і різноманітною програмою, а саме: виступи танцювальної групи молодшого юнацтва під керівництвом п. Дарії Гензи, спортові змагання (копаний м'яч і відбиванковий турнір); виграшні перегони на роверах, стовп щастя, ловлення „рибки" та інші несподіванки. В суботу вечором відбудуться розвагова забава при звуках оркестри Богдана Гірняка із солістами Ігорем Раковським і М. Шкварком. Початок фестину: субота год. 1-ша по полудні.

ТЕНІСОВИЙ ТУРНІР НА СОЮЗІВЦІ

Союзівка. — Карпатський Лещатарський Клюб влаштовує в суботу й неділю, 9 і 10-го серпня ц.р. на кортах Союзівки тенісовий турнір у подвійній грі (чоловіків і юнаків) та у мішаній грі за нагороди „Союзівки". Зголошення приймається в суботу, 9-го серпня від год. 9-ї рано; початок подвійних гор чоловіків 10-та рано, а подвійних гор юнаків і мішаних год. 2-га по полудні. Приміщення замовляти в Управі „Союзівки".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc., 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Передплата: на рік — $24.00, на пів року — $12.50, на 3 місяці — $6.50. Для членів УНСоюзу 65 ¢ міс. За кожну зміну адреси — 25 ¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи, підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли, незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Невідкладне завдання

На цьому місці, як і на інших форумах та при різних нагодах, включно із Світовими Конгресами Вільних Українців, вказувано і аргументами доказувано найважливіше завдання, що стоїть перед українською діяспорою, а перед українцями в ЗСА і Канаді зокрема, в їхніх баженнях і зусиллях допомогти рідному народові в його змаганнях до волі і незалежности: наладнання відповідної, авторитетної і достовірної інформаційної служби в двох її аспектах — міжнародному і українському.

Сьогодні вже — як кажуть — сліпий повинен побачити, що одною з найбільш невідкладних і пекучих потреб є наладнання відповідної української інформаційної обслуги Об'єднаних Націй та урядів поодиноких західніх країн, зокрема ЗСА і Канади. Справа ця належала до головних рішень Другого СКВУ, від якого проходить уже два роки. І за той час ми вже мали два „місяці СКВУ" ряд звернень і закликів і також про інформаційне бюро при ОН в Ню Йорку час-від-часу щось згадається, але практично ця справа мається так, як колись Марк Твейн казав про погоду: всі про неї говорять, але нічого ніхто в тій справі не робить.

Не менш, якщо не більш невідкладною потребою є наладнання відповідної української інформаційної служби для нашого народу на батьківщині. Очевидно, що тут може бути мова тільки про радіомовлення. З багатьох розмов туристів тут і там відомо, що головним засобом інформації українців в Україні, навіть про події в самій Україні, є сьогодні закордонні радіопередавання. Очевидно, що влаштування таких приватних українських радіопересилань це справа дуже трудна і скомплікована та вимагає багато зусиль, коштів і знання, але як безмірно трудніша, складніша і в кожному відношенні коштовніша є справа визволення, до якого ми бажали б причинитися. А втім, нам не відомо, щоб у цій справі взагалі хтось щонебудь бодай довідувався, якщо вже не пробував.

Українці в поодиноких країнах мають свої крайові репрезентації і їх світові „надбудови", але досі не спромоглися на якийсь серйозний і рішучий крок, щоб нарешті зрушити з мертвої точки це одне з найголовніших і найбільш невідкладних своїх завдань.

Говорять про мир, готуються до війни

У міжнародній політиці совєтські дипломати багато говорять про мир, застосування мирних засобів у розв'язуванні міжнародних проблем, про зменшення війська і зброї тощо, але в себе дома навпаки, готують населення до війни.

Одною з конкретних форм готування до війни є військово - патріотичне виховання підростаючого покоління, головно середньошкільної молоді. Про це багато пише підсовєтська преса, присвячуючи цій темі не тільки інформаційні статті, але також аналітичні міркування заавансованих військовиків чи так званих „героїв Другої світової війни". Це виховання проводиться різними способами: влаштуванням масових зустрічей молоді з ветеранами війни, організуванням масових походів молоді до місць „бойової слави", систематичним військовим вихованням в школах, навчальних закладах, курсах, підприємствах, а навіть в колгоспах і радгоспах. Тільки в Українській ССР створено для цієї мети понад 500 музеїв та кімнат „революційної і бойової слави", де читаються доповіді, ведуться розмови й дискусії, висвітлюються фільми „на героїчно - патріотичну тематику". Велику увагу присвячується юнакам, які стоять перед побором до війська. Для координації цієї роботи при обкомах партії створено на „громадських засадах" раду військово-патріотичної роботи.

Ця форма військового вишколу молоді приховується „громадською" чи іншими „активностями". Щоб підтримувати військово - войовничий дух серед молоді, уряд наказав побудувати сотні пам'ятників „героям вітчизняної війни", „обелісків слави" тощо, до яких кілька разів до року привозять середньошкільну і студентську молодь, щоб вщеплювати в неї „патріотичні почування" з пропагандивними виступами вправлених політруків. Одночасно ведеться шалена пропаганда через пресу, радіо, телевізію проти капіталістичних агресорів та „пекінських авантюристів", які, мовляв, становлять загрозу для СССР.

Ясно, що не для оборони приготовляються совєтські верховоди, бо ніхто їм війною не загрожує, але до власної агресії на тих, які ще досі зуміли перед нею встоятись.

Совєти відмовляють постійних віз закордонним журналістам

Москва. — Хоча Деклярація Европейської Конференції для справ Безпеки і Співробітництва, підписана минулого тижня в Гельсінках 35 країнами, включно із СССР, містить постанову, що закордонні кореспонденти мають право одержати постійні візи, то совєтський уряд відмовляється видати такі візи для американських й інших закордонних журналістів. Совєтські чинники твердять, що ті журналісти далі мусять користуватися візами, які дозволяють даному журналістові тільки одноразово приїхати і виїхати із СССР. Згадана постанова Европейської Декляраціі має на меті облегшити робочі умовини кореспондентів тим, що акредитовані журналісти, на підставі домовлення, мали б на точно визначений період часу одержати такі візи, яких не мусіли б відновляти кожний раз, коли приїзджають до даної країни. Але коли американські та інші закордонні кореспонденти звернулися в справі таких віз до совєтського міністерства закордонних справ, то речники пресового департаменту того міністерства заявили, що такі візи можуть бути видані тільки на підставі спеціяльних двобічних домовлень між СССР і урядами окремих держав. Західні коментатори твердять, що совєтська інтерпретація постанови Европейської Декляраціі, яка стосується умов праці журналістів, не є правильна. Наразі Державний департамент ЗСА розглядає цю справу і невдовзі плянує дійти до порозуміння із совєтськими чинниками щодо постійних віз для американських кореспондентів.

К. Крупський

КОНФЕРЕНЦІЯ В ГЕЛЬСІНКАХ В ОПІНІЇ ПРЕСИ

Конференцію безпеки, яка в часі писання цих рядків розпочалась у Гельсінках, супроводжує ціла злива статтей і коментарів у американській пресі, однак, годі подибати статтю, яка прихильно, чи з якимись надіями насвітлювала б цю політичну подію, котра своїм розміром, а радше чисельністю учасників конференції, є найбільшою від часу Віденського конґресу в 1814 році, бо в ній бере участь аж 35 голов держав.

Скептицизм усіх статтей можна було б схарактеризувати статтею Патріка Й. Бюкенена „ЗСА слабі, сліпі і глупо згодились на поділ Европи". Наведемо тільки маркантні думки автора про конференцію в Гельсінках.

На вступі автор каже, що впродовж 30 років СССР очікував цього часу, а Захід є неспокійним, щоб якось покінчити з цим, що можемо зрозуміти, як взяття під увагу трансакції. Президент Форд та рівнорядні йому з країн НАТО ідуть в Гельсінкі, щоб на наполегливість Леоніда Брежнєва підписати визнання того, що Росія завоювала в Другій світовій війні.

Така угода буде також визнанням Заходом і того, що Совєтський Союз вийшов переможцем наступної війни — холодної. Можемо відкрито сказати, що ЗСА десятками літ, а часто під загрозами, відмовлялись піти на такі уступки, а тепер, перед цілим світом визнаємо те, що совєтська імперія є законною і що теперішній поділ Німеччини та Европи є перманентним та, що „залізна заслона" є визнаною і респектованою як міжнародний кордон.

Також під цією угодою балтійські країни Литва, Латвія та Естонія, захоплені росіянами в часі Другої світової війни, правно, є частиною Совєтського Союзу. Згідно з таким визнанням, украдені території від фінляндців, поляків, чехів і румунів є також частиною Совєтського Союзу, а створена манекенна держава у східній половині Німеччини, де росіяни утримують 20 дивізій війська та економічно доять її, є також правною провінцією совєтської імперії.

Двадцять років тому конгресмен Джералд Форд був би викляв таку угоду, як документ запродання, для якого тепер, щоб його підписати, він облетить у цьому тижні півсвіту. Але ж тоді був час Айзенгавера, Даллеса і де Ґолля, а ті дні минулись, — каже автор з помітною носталгією.

А далі автор докоряє Заходові за те, що той забув недавню історію, коли німецько - совєтським пактом почалась Друга світова війна, коли Сталін з Гітлером поділили між собою Польщу, а коротко після того Молотов аж заплакав, коли німецький післанець поінформував його про те, що „вермахт" є в поході в напрямі Совєтського Союзу.

Що за парадокс, каже автор, — Джералд Форд належить до післявоєнної ґенерації республіканців, які входили до уряду, оскаржуючи „таємну ялтанську угоду" Франкліна Рузвелта, проклинаючи його за „зраду Східньої Европи", а тепер російський письменник Александер С о л женіцин уживає ідентичні фрази на американського Президента. Тепер, якраз Джералд разом зі своїм тутором Генрі Кіссінджером є в дорозі до Гельсінок, щоб поставити свій „імпріматур" під тими усіми поганими концесіями, які хворий і старий чоловік зробив над Чорним морем 30 років тому.

Цю подію святкуватимуть у Кремлі, а в ОН наш представник, щоб отримати декілька спорадичних оплесків зі сторони „третього світу", із запалом розкаяного грішника виливає гнів проти імперіялізму і колоніялізму, а тут, ми щасливо ставимо американську печатку, одобрюючи найбільшу імперію на світі й найбільш хитру та жорстоку колоніяльну систему з усіх колибудь існуючих. Робимо це тоді, коли на заклик Президента обходимо Тиждень Поневолених Народів.

Автор закінчує свою статтю слідуючим: „Кілька тижнів тому С. Л. Залцберґер писав: „ЗСА були б божевільними, коли б не противились і не бльокували запляновану европейську конференцію безпеки... хіба якщо б її випередило совєтське приречення ніяк не втручатись в Португалію". Автор відповідає: „Пане Залцберґер, ЗСА не є божевільними. Вони є тільки слабої волі та сліпо і глупо довіряють, але консеквенції будуть ті самі".

Подібні до н а в едених думки про Гельсінкську конференцію висловило на сторінках чисельних газет і журналів чимало відомих авторів і голосів з читацьких кіл. Наприклад, відомий американський журнал „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" з датою 4 серпня надрукував статтю - аналізу „По другій стороні заслони — кремлівське розуміння Східньої Европи".

Гадки цієї статті, в основному, покриваються з думками частинно наведеної статті Бюкенена.

Навіть журнал ліберального напрямку „Нюзвік" з датою 4-го серпня надрукував статтю „Капітуляція в Гельсінках". Вже сама назва статті каже нам про її зміст і тому, щоб не повторюватись, не будемо нічого наводити з неї.

На жаль, не можемо мовчки обминути одну річ, яка трапляється в більшості тих статтей і яка для нас, українців, помимо протиросійського імперіялістичного напрямку тих статтей, є дуже болючою і, очевидно, шкідливою. А саме: ніхто з авторів тих статтей зовсім не бачить України на Сході Европи навіть тоді, коли мова йде про фактично українські землі. Незалежно від цього, в чому полягає причина цієї ігнорації нашого народу, в незнанні справи, чи в політиці, то для нас воно є болючим і сумним, а ще сумнішим є цей факт, що наша спільнота має можливість реагувати на таку ігнорацію. На жаль, вона цього не робить і навіть не звертає уваги на це.

Коротко про ту ігнорацію. Наприклад, названу статтю в журналі „Ю. С. Нюз енд Ворлд Ріпорт" доповнює накреслена карта Европи з написом „Російська імперія в Европі", на якій країни-сателіти Росії, чи пак Совєтського Союзу, зазначені рожевою барвою, балтійські країни і територія повоєнної Польщі, що після війни були прилучені до Совєтського Союзу, зазначені темнішою барвою, а решта европейського Совєтського Союзу зазначена червоною барвою з написом „Росія", хоч на червоному полі карти є охоплене місце, де лежить Україна, Білорусь та Кавказькі народи. Там зазначене місце розташування тільки „матушки" Москви, і з цього виходило б, що поза балтійськими країнами та „украденими в Польщі територіями", все інше — це вже властива Росія, а на ділі, зазначені довоєнні польські території — це не польські землі, а українські, білоруські і частина литовських земель, які Польща відібрала у цих народів, а тепер Росія загарбала їх від Польщі.

Теоретично, є в нас кому спростовувати в американській пресі такі непорозуміння, але практично, майже ніхто з політичних діячів не хоче братися за таку боротьбу. Боротися зі своїми партійними противниками, — це вже зовсім інша справа. На це у нас є аж забагато часу, енергії й місця в газетах. Тут вже маємо аж забагато охочих розписуватися в українській пресі про свої політичні платформи та доказувати неправильність платформ противників.

Здається, що якби так наші гарячі патріоти справді любили ту неньку - Україну та посідали відповідний політичний глузд, то вже давно і спільно працювали б для того і там, де є дійсна

(Закінчення на стор. 3-ій)

П. Феденко

ВІДПОВІДАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

(Про переклад „Історії України-Руси" М. Грушевського)

Група дослідників історії з НТШ поставила собі завдання: перекласти на англійську мову 10-томову історію Грушевського. Завдання відповідальне і дуже трудне. Треба пам'ятати, що свою історію України Грушевський почав писати ще в кінці XIX віку. Перший том „Історії України - Руси" вийшов року 1898.

Бувши професором „Східньо - европейської історії" Львівського університету і учасником громадського й наукового руху, Грушевський не мав часу на стилістичне оброблення своєї історії. Автор показав своє глибоке знання історичних джерел і уміння критично їх оцінити. Але в поспіху не „вигладив" мови й стилю своєї великої праці. Навіть спеціяліст - історик має перешкоди, читаючи історію Грушевського. Правда, в дальших томах „Історії України - Руси" Грушевський зробив значний стилістичний поступ, особливо в частинах, де описано події революції Богдана Хмельницького. Але том десятий (гетьманування І. Виговського і Гадяцький договір) не був закінчений: Катерина Грушевська, дочка історика зібрала докупи необроблені уривки рукописів автора. Цей том читається, як збірка сирого матеріялу.

Від 1898 до 1930 року і від смерти автора 1934 р. до нашого часу багато змінилося в поглядах М. Грушевського на українську історію і в історичній науці. Тому видавцям „Історії України - Руси" доведеться зробити примітки до кожного тому цієї праці і вказати на те, що можна вважати за перестаріле, або помилкове в оцінках Грушевського.

Перекладачам слід наблизити мову Грушевського до літературної англійської мови: це майже мистецьке завдання. Є автори - історики, обдаровані стилістичними здібностями: М. Костомарів, французи Тієррі, Сеньобо, Меколей, поляки, Кубаля і Шайноха, Ключевський (рос.), Ранке, Дельбрюк (німці) та інші. Їх праці читаються легко і мають вплив на читачів. Але книги, писані тяжким „професорським" стилем, не дають задоволення читачеві. Так сталося і зі стилем Марксового „Капіталу": тільки глибокі спеціялісти могли подолати три томи „Капіталу". Тому мусів учень Маркса Карл Каутський писати популярним стилем книгу — „Економічне вчення К. Маркса" на основі „Капіталу". Леся Українка, почавши читати перший том „Капіталу", писала, що ці книги не можна читати, а „тільки студіювати".

Очевидно, до перекладу переробки „Історії України-Руси" мусить бути солідна передмова: біографія автора і оцінка його поглядів на історичний процес українського народу. Грушевський виростав в товаристві „українофілів" XIX віку. Вол. Антонович, Павло Житецький та інші дивилися песимістично на майбутнє нашого народу, що втратив свої освічені групи на користь Москви й Польщі. „Українофіли" вивчали переважно життя селянства, що зберегло мову і звичаї. Поширився погляд, що нашому народові судилося бути бездержавним, і в цьому дехто вбачав певну вигоду, бо була надія, що селянська маса, ставши свідомою, заведе на своїй землі справедливі порядки. Костомаров писав, що в Україні хоч були пани, але „чужі"...

Грушевський гарно описав блискучу добу Київської Руси — імперії, що створила великі культурні цінності. Але після руїни цієї імперії він бачив занепад державного життя нашого народу і мав сумнів (як українофіли), чи вдасться Україні відродитися політично. Цей погляд знайшов свій вираз в „Історії України-Руси", як і в публіцистичних писаннях Грушевського: ідея автономізму в межах Російської імперії переважала. Уже в квітні 1917 р., після упадку царського режиму, Грушевський змінив свій попередній погляд. Він написав: „прапор самостійної України стоїть"... То була нова доба в історії нашого народу.

Н а в к о л о д і я л ь н о с т и Грушевс ь к о г о — наукової та політичної — народилось багато непорозумінь і леґенд. Недавно читав я в одній газеті слова, мовляв, „Історія України - Руси" не має ніякої ціни, бо автор „був соціялістом"... З того виходить, що треба викинути з українського життя всіх творців нашої культури, які були соціялістами: Мих. Драгоманів, Панас Мирний, Мих. Коцюбинський, Леся Українка, Іван Франко і багато інших. Коли б визнати за правильний погляд, що соціяліст не може написати доброї історії України, то тоді слід би вважати, що тільки людям, „незараженим соціялізмом", Бог дав розум і хист науковий... Для заспокоєння деяких переляканих соціялізмом Грушевського, згадаю, що автор „Історії України - Руси" написав 8 перших томів своєї праці ще тоді, коли не був соціялістом.

Слід згадати, як оцінили наукову працю Грушевського люди, відомі своїм знанням української історії. Польський учений Александер Брюкнер привітав уже перший том „Історії України - Руси", як велике наукове досягнення". Року 1934, після смерти Грушевського чеський історик, професор університету в Празі Ярослав Бідло, писав: „Грушевський, гарячий український патріот, хотів своєю українською історією підсилити національне пізнання і свідомість, але не написав праці тенденційної, — доказав, що саме українське становище і погляд не вимагає перекручування і сторонничого викладу фактів, а, навпаки, написав працю, котра своєю науковістю, своєю ерудицією і своєю непохитністю супроти речевих нападів критики здобула собі насамперед визначне місце в науковій літературі і так тим більше впливала на читача в дусі патріотичнім".

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ПРО СКИТСЬКИЙ ТОПІР

Виставка скитського мистецтва в Метрополітальному музеї в Ню Йорку привабила багато глядачів, які подивляли всякі золоті вироби, що були знайдені в могилах на степах колишньої Скитії, а теперішньої України.

Для українців ця виставка ще більш цікава тим, що ці золоті вироби це єдині свідки народу та їхньої культури, які жили на землях теперішньої України ще далеко перед княжою добою, між сьомим і третім століттям перед Христом. Однак, можливо, найцікавіша знахідка не була показана на виставці, тому що вона починає розпадатися, але знімка її поміщена в книжці - каталозі, яку продавали на виставці під назвою „Із скитських земель", яким є скитський топір - сокира.

Вигляд цієї сокири, що була зроблена дві з половиною тисячі років тому, нагадує теперішній гуцульський топірець. Щоб упевнитися в моєму висновку, я показав цю знімку моєму знайомому, що з діда - прадіда є гуцулом, і він без надуми сказав, що це гуцульський топір. Як я йому почав розказувати, що то скитський топір, то він на мене подивився і сказав: — „Я не знаю, хто такі скити були, бо я про них ніколи не чув, але, якби мене смерека втяла, як то не є наш топір".

Самі скити не знали письма, але про них написав дещо тогочасний грецький історик Геродот. У своєму описі Геродот подає одну леґенду про початок скитського народу, в якій згадується золотий топір. Ця леґенда частково розказує, що були три брати, які володіли тоді скитською землею, як впав з неба плуг, ярмо, топір і горня (cup), і усі вони були золоті.

Найстарший і середущий

(Закінчення на стор. 3-ій)

ОЛЬГА МАК

ІСТОРІЯ ПОЛОВИНИ ВИШИВАНОГО РУШНИКА

3

Так, наприклад, мама пробує потішити п'ятилітнього Івасика, який скаржиться, що не має з ким гратися:

— Не журися, синочку! Ось мине зима, а весною прилетить бузько і принесе нам гарненьку маленьку дитинку. Кого б ти хотів мати: братіка чи сестричку?

Івасик роздратовано відводить від себе материнські руки і каже:

— Що ж ти, мамо, дурниці питаєш; хіба тут можна вибирати? Що вродиш — те вже хай і буде. Але надалі не забувай про перенаселення на землі й роби так, як усі культурні жінки: вживай пігулки.

Спробуйте таким дітям говорити про нашого чудового, доброго бузька!..

Але я відійшла від теми і забігла трохи наперед. Вся історія фактично почалася з місяць перед купном рушника.

Я сиділа на залізничній станції Хвастів (отій, недалеко Києва) і чекала поїзду на Кривий Ріг. Це було у другій половині жовтня 1933 року. Головна хвиля страшного голоду, що досягла своєї апокаліптичної вершини в місяцях січень - травень, вже спадала, але все ж по залізницях і містах, зокрема промислових, товклася ще маса голодного бездомного люду — отого зведеного до касти парріїв селянства, що повтікало з-під прадідних стріх, шукаючи рятунку в „рядах пролетаріяту".

Залізниць на Україні в ті часи було дуже мало, а розклад поїздів — найдурніший. І не раз, щоб дістатися з одного міста до другого, віддалених між собою на яких 200-300 кілометрів, пасажир мусів об'їжджати „поза вуйкові городи", тричі пересідати і на пересадках чекати, як не від вечора до ранку, то від ранку до вечора. Поїзди ходили переповнені, і під час посадок на перонах творилося стовпотворіння вавилонське. Зокрема в часах, про які йде мова.

Я, правда, до Хвастова доїхала без особливих пригод, і навіть мала щастя зайняти середню полицю, на якій можна було цілу ніч лежати (спати під час їзди я ніколи не вміла і не вмію). Але у Хвастові мусіла чекати щось чи не 6 годин. Заздалегідь умовилася з носієм, роля яких у ті часи здебільша зводилася до того, щоб за доброго хабара дістати пасажирові компостер — себто, печатку на право пересідки з одного поїзду на другий, або навіть пляцкарту — місце у спальному вагоні. Мені саме була ґарантована пляцкарта, отже, я могла сидіти спокійно в залі першої кляси і чекати свого поїзду на Кривий Ріг.

Ліквідації кляс тоді ще Сталін не проголосив, тому були кляси, були клясові вороги, була клясова боротьба і були клясові почекальні на залізницях. При дверях заль першої кляси стояли здоровенні швейцари і пропускали лишень чистіше одягнену публіку з валізками. Тих же, що були вбрані в лахміття і діряве взуття, а в руках тримали заялозені мішки, скеровували до іншої почекальні, де вже швейцара не було. Існували ще й інші почекальні, але до них впускали лишень тих, які їздили в м'яких вагонах, мали „броню", командировки і взагалі всіми силами боролися за безклясове суспільство. В тих почекальнях були буфети і ресторани, що затруювали чистоту радянського повітря запахами добре приправлених юшок і смаженого м'яса. У перших же клясах ресторани і буфети, як не були взагалі закриті, то стояли порожні, а роля вбраних у білі фартухи Гарсонів зводилася до того, щоб обслуговувати пасажирів одноманітними відповідями: „Нічево нєт". А щодо тієї почекальні, яка не мала ніякої кляси і називалася просто „общою", взагалі й натяку не було на якісь їдальні чи буфети. Для чого зайві декорації?

Отож і я, сидячи в першій клясі, підкріплялася прісним коржем і яблуком, як до мене підійшла маленька, років трьох, дівчинка і, запхавши пальчика в уста, жадібно дивилася на нескладну процедуру мого самонасичення, коли можна так сказати. Її почування легко було відгадати, і я, витягнувши ще одне яблуко і відломивши кусочок коржа, подала дитині. Вона прийняла пригісне тремтячими рученятами і з підскоками побігла до іншої лавки, де сиділа її мати. Видно, була дуже рада показувала у мій бік пальчиком і щось щебетала. Мати всміхнулася і з віддалі на знак подяки хитнула мені головою.

Обидві, — і дитина і мати, — були дуже миловидні й чистенько вдягнені, але мене трохи здивувало, що при них не було ні валізки, ні кошичка, ні навіть торбинки в жінки — нічого!

Дівчинка скоренько впоралася з яблуком та коржем і знову почала тягнутися до мене, але мати її не пускала і щось переконливо шептала їй у вушко. Та дитина не хотіла слухати, сердилася, пручалася і врешті розкричалася на повний голос. Тоді я зробила матері запрошуючий знак, і вони обидві, покинувши борикання, підійшли до моєї лавки. Дівчинка відразу полізла до мого кошика, а мати, зупиняючи її, оправдувалася.

Вибачте їй, — сказала, — ми вже другий день нічого не їли, і вона голодна.

Явище було таке звичайне, що навіть незручно було розпитувати про причини. Тож я без ніяких зайвих слів витягнула щось там із кошика і почала вгощати моїх нових знайомих. Я їхала з дому, де ми мали невеликий садок, і, крім свіжих яблук, везла з собою трохи всяких концентратів, виварених (без цукру, звичайно) з різних овочів з додатком перемелених волоських горіхів. Думаю, що всі вони не знайшли б захопленої апробати у знавців кулінарного мистецтва, але для заспокоєння голоду служили цілком задовільно.

Але жінка відмовилася їсти.

— Я, як подумаю, що там мій чоловік переживає, то мені не то що їсти, а й дихати не хочеться. Ми ж уже вчора ранком повинні були бути на місці, і він не знає, що з нами сталося.

(Продовження буде)

Про скитський топір

(Закінчення зі стор. 2-ої)

брати старалися взяти ці дари з неба, але не могли, бо як вони до них підходили, то вони горіли вогнем. Однак, коли підійшов наймолодший, вони не спалахували, і він їх узяв, — від нього почався скитський народ.

Скити це грецька назва, що означає білошкірі. Скити називали себе, як пише Геродот, сколоти (scoloti). Ця назва цікава тим, що вона звучить, як українське слово. Геродот також пише, що скити управляли кукурудзу, цибулю, часник і просо.

Історики пишуть, що скитів витиснули зі степів у першому столітті перед Христом сармати. Після того назва скити зникла з мапи Европи. Проте тяжко собі уявити, щоб нарід, що мав таку сильну армію, як пише Геродот, що була непереможною, і так високо розвинене мистецтво і хліборобство, пропав безвісти.

Варто, щоб наші історики і мовознавці глянули на це скитське мистецтво, перечитали знову записки Геродота та інших істориків і дещо більше сказали нам про людей, що, можливо, є нашими, якщо не уповні, то частинно прапрадідами з далекої сивої старовини.

Василь Сосяк

Ню Йорк

КОНФЕРЕНЦІЯ В ГЕЛЬСІНКАХ В ОПІНІЇ ПРЕСИ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

потреба, а не мріяли б тільки про себе і про те, що безповоротно минулося.

Ось передо мною американська газета, в якій надрукований лист американця чеського походження. Він протестує проти статті одного дописувача, в якій той кореспондент висловився про те, що чехи лявірували і служили і росіянам і німцям. Подібні листи і протести часто можете подибати збоку жидів, які обстоюють справу їхньої батьківщини. На жаль, у нас аж до болю нема зрозуміння важливости таких протестів. Нам зовсім однаково, що про нас пишуть чужі, але, якщо проти нас напише свій, то горе йому. Тут вже знайдеться аж забагато „пороху в гаківницях". Сумне — проте, на жаль, правдиве.

ЧУЖИНЦІ В ОБОРОНІ...

(Закінчення зі стор. 1-ої)

ської Асоціяції для Мікробіології. Також вислано Г. Сіпілі копію листа, який американські мікробіологи вислали до Академії Наук СССР з домаганням забезпечити відповідне лікування Н. Строкатій.

Статті про І. Світличного, І. Калинця, М. Плахтонюка і українських жінок

В канадській газеті „Вінніпеґ Фрі Прес" з 19-го липня 1975 р. в рубриці листів до редакції, появилася довга стаття Марії Бойко — „Совєтські репресії". Покликуючись на статтю в тій газеті з 4 липня 1975 р., яка була написана на базі звернення до Західньої суспільности І. Світличного й І. Калинця, М. Бойко подає інформації про обидвох письменників — їхні біографії, про їхню творчість, про боротьбу за людські й національні права українського народу, про їхній арешт і засуд на довгі роки ув'язнення.

В цій же газеті, в рубриці „Листи до редактора" появилися такі обширні статті про українських політв'язнів:

26 квітня 1975 р.: — В'язень" І. Гончара про Оксану Попович;

3 травня 1975 р.: — „Українські жінки в тюрмі" Анни Данко про українських жінок - політв'язнів в СССР — О. Попович, І. Стасів - Калинець, С. Шабатуру, Н. Світличну, І. Сеник і Н. Строкату.

15 липня 1975 р. — „Апель" І. Гончара про звернення ак. А. Сахарова в обороні Л. Плюща до Міжнародного Конґресу Математиків. В статті інформується про Л. Плюща і запроторення його до психіятричної тюрми.

В іншій Вінніпезькій газеті — „Трибуна" появилися такі статті про українських політв'язнів:

9 травня 1975 р. — „Українські жінки очікують ув'язнення" Анни Данко. Стаття написана з нагоди Дня Матері й Міжнародного Року Жінки і в ній пишеться про І. Стасів - Калинець, С. Шабатуру, Н. Світличну, І. Сеник і Н. Строкату.

10 липня 1975 р. — „Переслідування за совєтським стилем" І. Гончара про Л. Плюща та акції в його обороні на форумі з'їздів математиків.

17 липня 1975 р. — „Оповідання про російські жахіття" М. Бойко про українського лікаря д-ра М. Плахтонюка, запротореного до Дніпропетровської психіятричної тюрми.

РОЗБИВСЯ СОВЄТСЬКИЙ ЛІТАК, ВСІ ПАСАЖЕРИ ЗАГИНУЛИ

Москва. — Кореспонденти західніх газет інформують на підставі вістки в арм'янському часописі „Коммуніст", що 15-го липня ц.р. біля місцевости Батуми загорівся і впав на землю совєтський пасажирський літак „ЯК-40", на якому знаходились 24 пасажири і 4 члени залоги. Всі 28 осіб в наслідку вогню і експльозії загинули. Літак летів з Ерівану в Москву. Подробиць катастрофи газета не подає.

Продаж зерна для СССР спричинить підвишку цін у ЗСА

Вашінґтон. — Артур Бирнс, голова Федеральної Ради Резерв, у вівторок, 29 липня заявив перед Спільною Конґресовою Економічною Комісією, що не зважаючи на твердження інших членів Уряду, продаж Совєтському Союзові великої кількости пшениці, кукурудзи і ячменю таки спричинить високі підвишки в цінах харчових продуктів тут у ЗСА. Відповідаючи на запит демократичного сенатора Едварда Кеннеді із Массачусетс, Бирнс сказав, що не бачить жадної можливости оминути ці підвишки в цінах, якщо СССР таки закупить запляновану кількість різного зерна. Бирнс радив законодавцям, щоб Конґрес розпочав перевірку цілого продажу і можливих наслідків на ціни в Америці. Як відомо, 23-го липня, делегати на конвенцію Міжнародної Асоціяції Портових Вантажників проголосували не навантажувати на кораблі американського і канадського зерна, закупленого Совєтським Союзом, аж поки голова їхньої профспілки, Томас Ґлісон, не переконається, що цей продаж не спричиниться до великих підвишок в цінах на харчові продукти в ЗСА. Свідчення Артура Бирнса матиме важливий вплив на остаточне рішення Міжнародної Асоціяції Портових Вантажників.

Ціни на нафтові продукти можуть дуже зрости

Вашінґтон. — З уваги на те, що Палата Репрезентантів у середу, 30 липня, 228 голосами проти 189 відкинула компромісовий плян Білого Дому щодо ступневого знесення урядової контролі над цінами американських нафтових продуктів, президент Форд заявив, що накладе „вето" на законопроєкт Конґресу, який пропонує продовжити урядову контролю над тими цінами принаймні до березня 1976 року. Таким чином заіснувала загороза, що з 1 вересня ціни на нафтові продукти дуже зростуть, бо день раніше перестане діяти дотеперішній закон, який надає Урядові право контролювати ті ціни. Ситуація скомплікована ще тим, що після відкинення компромісової пропозиції Президента, щоб урядова контроля над цінами була ступнево знесена протягом 39-ох місяців, Палата Репрезентантів і Сенат розпочали свою літню відпустку, з якої повернуться щойно на початку вересня. Отже, якщо Президент дійсно накладе „вето" на законопроєкт, який пропонує продовжити урядову контролю над цінами нафти принаймні на 6 місяців, то ціна одного гальона бензини чи оливи до огрівання може зрости на 7 центів.

Японські ліві терористи захопили американський консулят у Маляйзії

Куала-Лумпур, Маляйзія. — Група озброєних японських лівих терористів, членів т.зв. „Японської червоної армії", у понеділок, 4 серпня, захопили американський консулят у цьому азійському місті, вимагаючи, щоб японський уряд звільнив із тюрми 7-ох членів цієї терористичної організації. Терористи держали як закладників 50 осіб, між ними американського консула Роберта Стеббінса, п'ять інших американців, шведського дипломата, кількох австралійців і багато маляйців. Щоб рятувати життя цих закладників японський уряд погодився звільнити ув'язнених 7-ох терористів і перевезти їх літаком до Куали-Лумпур, але два із ув'язнених заявили, що воліють залишитися в тюрмі. Таким чином, у вівторок, 5 серпня, до столиці Маляйзії відлетіли 5 звільнених членів „Японської червоної армії". Вони і терористи, які захопили американський консулят, опісля мають бути перевезені до неназваної ще держави взаміну за звільнення 50-ох закладників. Як відомо, у 1972-му році члени „Японської червоної армії" на летовищі Лод у Тель-Авіві, Ізраїль, вбили 26 осіб, переважно паломників із Пуерто-Ріко, а також протягом останніх кількох років поповнили ряд інших терористичних акцій.

Передбачають значне поліпшення в економіці ЗСА

Вашінґтон. — Департамент торгівлі повідомив, що протягом червня головні вказівники, які передсказують майбутній розвиток економіки країни, зросли на 1.9 відсотка. Це вже четвертий місяць підряд, що ці вказівники зростають, а протягом попередніх 7-ох місяців вони безперервно обнижували ся. Речники Уряду твердять, що червнева статистика є ще одним доказом, що економічна рецесія добігла кінця кілька місяців тому і відтепер можна сподіватися поступового поліпшення в економічній ситуації ЗСА.

В Чікаґо вшанували заслуженого діяча

Інж. В. Левицький, довголітній провідний діяч в ОУВФ в Чікаґо, а зокрема в ділянці сумівського спорту відходить на пенсію та з тих причин покидає Чікаґо, закінчуючи тут 25-річчя своєї національно - творчої праці.

Почин відсвяткування згаданого ювілею інж. Левицького та його заслуг для спортового виховання сумівської молоді виявили: 8-ий Відділ ООЧСУ; відділ ОЖ ОЧСУ та Осередок СУМА ім. М. Павлушкова у співпраці з усіма Організаціями Українського Визвольного Фронту нашого міста.

Згадана імпреза відбулася в суботу 28-го червня ц. р. в авдиторії СУМА ім. Павлушкова. Програму відкрив голова 8-го Відділу ООЧСУ Д. Багрій, передаючи провід вечора інж. Степанові Голяш.

Інж. С. Голяш звернувся передусім до присутнього о. д-ра Івана Тилявського з проханням започаткувати сходини молитвою та благословенням скромної дружньої трапези, що її організаторами були членкині ОЖ ОЧСУ у проводі з Надією Голяш.

В часі бенкету о. д-р І. Тилявський просив подружжя Левицьких від парафії свв. Володимира й Ольги, а за ним представники ОУВФ, а саме: Осередку СУМА ім. Павлушкова — д-р П. Надзикевич; Осередку СУМА ім. Д. Вітовського, 31-го Відділу ООЧСУ та ОЖ ОЧСУ в Палатайні — Мирон Луцак; Осередку СУМА ім. Крут та 24-го Відділу ООЧСУ — Орест Галан; Осередку СУМА ім. Богуна — Т. Чурма; ОЖ ОЧСУ — Надія Голяш; Відділу УККА, Української Щадничо - Позичкової Спілки „Певність" та сумівської спортової ланки „Крила" — д-р Юліян Кулас; Відділу Товариства колишніх вояків УПА — інж. Роман Вігуш; Української Станиці АБН — інж. В. Гавдьо; жіночого хору СУМА - ООЧСУ — „Чайка" його дириґентка Мирослава Галан; Окружного Комітету УНП — д-р В. Головатий; Відділу ЮСУМА „Верислав" — Я. Перун та від Радіопрограми „Вечірньої Трибуни" — Василь Паларнюк. Всі вони виступали з похвальними промовами під адресою інж. В. Левицького за його непересічні заслуги в ділянці політичної діяльности та в плеканні спорту в рядах сумівської молоді.

Ідейні заслуги інж. Володимира Левицького в організуванні та плеканні в СУМ-і спорту не мають собі рівні.

Під кінець вручено п-ву Левицьким альбом з підписами всіх присутніх (понад 100 гостей), а інж. Голяш передав привіт від Команди сумівського вишкільного табору в Варабу у проводі з д-р Б. Стебельським та В. Роиком.

У заключному слові інж. Левицький висловив подяку організаторам імпрези і всім її учасникам, що закінчив її такою гумористичною конклюзією: „Мені набагато відрадніше почути ваші, щирі дружні вислови признання за мою працю тепер, ніж про це саме мали б ви проголошувати після моєї смерти".

Григорій Петрович

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНСоюзу

СУБОТА, 9-го СЕРПНЯ 1975 р.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. І. Хрестителя 270 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі. На порядку: звіти фінанс., організ., роздача дивіденди, збирання чл. вкладок та інші важні справи. — А. Струк, предс., С. Островський, фін. секр.

НЕДІЛЯ, 10-го СЕРПНЯ 1975 р.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Місячні збори Т-ва Запор. Січ 367 Відд. о год. 1:30 по пол. в Укр.-Ам. Клюбі. Проситься чл. явитися, бо є важні справи до рішення. — П. Дзюба, гол., М. Лилак, кас., В. Попович, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Збори С-ва Пресв. Богородиці 36 Відд. о год. 2-ій по пол. в приміщенні Укр.-Ам. Клюбу при 292 Гадсон Аве. Проситься чл. прибути на збори та вирівняти вкладки. — Стелла Гоповська, Марія Ковальчук, Параска Демянів.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Місячні збори Т-ва Подільська Січ, о год. 11:30 рано в церковній залі при Чеснат вул. Проситься чл. прибути та вирівняти належні вкладки. — М. Шашкевич, предс., Марія Кульчицька, секр.

МОНЕСЕН, Па. Місячні збори 338 Відд., о год. 1-ій по пол. в українській залі на 2-ій вул., 1213 Скунмекер Аве. Проситься чл. прибути та вирівняти вкладки. — І. Р. Куддик, предс., М. Кущ, секр.

Купуйте в підприємствах, які оголошуються в „Свободі"!

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УНСОЮЗУ!

КАРПАТСЬКИЙ ЛЕЩЕТАРСЬКИЙ КЛЮБ в НЮ ЙОРКУ

влаштовує з доручення
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ
ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ
200-річчя Американської Незалежности та 190-річчя Українського Поселення в Америці

ТЕНІСОВІ ТА ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

в днях 29, 30, 31 серпня та 1 вересня 1975 р.

на кортах „СОЮЗІВКИ"

ТЕНІСОВІ ЗМАГАННЯ

за індивідуальні першості
УКРАЇНСЬКОЇ СПОРТОВОЇ ЦЕНТРАЛІ АМЕРИКИ І КАНАДИ на рік 1975
І ЗА ЧАШІ
УНСОЮЗУ, „СОЮЗІВКИ", „СВОБОДИ", „УКРАЇНСЬКОГО ТИЖНЕВИКА" і п-ні М. ДУШНИК

в поодинокій грі:
ЖІНОК - ЧОЛОВІКІВ - МОЛ. - СЕНЬЙОРІВ (35-44) - СЕНЬЙОРІВ (45 і 55 р.) ЮНАЧОК-ЮНАКІВ (18, 16, 14, 12 і нижче р.)

Зголошення до змагань враз із вписовим по $ 5.00 приймає:

Bohdan Rak
43-21 49th Street
Long Island City, N. Y. 11104

до 23-го серпня 1975 р. Додаткових зголошень перед початком змагань не приймається, бо льосування відбудеться на засіданні Комісії на передодні змагань.

ПОРЯДОК ЗМАГАНЬ:

П'ЯТНИЦЯ, 29 серпня — год. 1:00 по пол. на Союзівці: елімінаційна рунда чоловіків. Змагуни, які мусять змагатись в цій рунді одержать окреме повідомлення від проводу турніру до середи, 27 серпня.

СУБОТА, 30 серпня — год. 8:30 рано на Союзівці: 1-ша рунда юначок (всі групи), сеньйорів (35 р. і 45 р.) та жінок. Год. 8:30 рано в Ню Полц: 1-ша рунда чоловіків. Год. 10:30 на Союзівці: 1-ша рунда юнаків (всі групи) год. 10:30 в Ню Полц: турнір переможених. Год. 3:30 по пол. на Союзівці: 1-ша рунда сеньйорів (55 р.)

Час та місце дальших змагань назначить провідник змагань Р. Ракочий ст.

Змагуни групи чоловіків, вильосовані до елімінаційної рунди на п'ятницю, які не зможуть приїхати в цей день, як рівнож ті, що відпадуть в елімінаціях, можуть змагатись в групі переможених.

З уваги на короткий час турніру та велике число учасників, змагуни можуть голоситись тільки до одної конкуренції, яку зазначать точно на реєстраційнім листку.

на басейні „СОЮЗІВКИ"

СУБОТА, 30-го СЕРПНЯ 1975 р.

ПЛАВАЦЬКІ ЗМАГАННЯ

за ПЕРШОСТІ УСЦАК-у, за мандрівну чашу УНСОЮЗУ у дружинному точкуванні

та за медалі і нагороди УНСОЮЗУ

у слідуючих конкуренціях:

Хлопці (8-10 р.) — 25 м довільним
Хлопці (11-12) — 25 м довільним
Юнаки (13-14) — 50 м. довільним і 50 м грудним
Юнаки (15-17) — 50 м. довільним
50 м грудним
100 м змінним
Чоловіки — 100 м довільним
100 м грудним
4 х 50 м гінці — довільним
4 х 50 м гінці — змінним
Дівчата (8-10) — 25 м довільним
Дівчата (11-12) 25 м довільним
Юначки (13-14) 50 м довільним
Юначки (15-17) 50 м довільним і 50 м грудним
Жінки — 50 м довільним і 50 м грудним
4 х 25 м гінці довільним

Зголошення до змагань, подаючи прізвище, вік і конкуренцію (окрім гінців), слати до четверга, 28 серпня на адресу:

Mr. Jaroslaw Rubel, c/o Soyuzivka
Kerhonkson, N.Y. 12446

Додаткові зголошення приймається в суботу, 30-го серпня від год. 9:30 рано над басейном Союзівки.

Початок змагань — субота, 30-го серпня 1975 р. 11-та год. рано, фінали по полудні того самого дня.

Вписове $1.00 від особи.

Змагуни (-ки) можуть брати участь в одній віковій групі (окрім гінців).

У змаганнях можуть брати участь змагуни (-ки), яких Т-ва є членами УСЦАК.

Всі учасники тенісових та плавацьких змагань одержать пропам'ятні медалі.

Змагуни (-ки) подбають про замовлення нічлігів на „Союзівці" на час змагань!
"SOYUZIVKA", Ukrainian National Association Estate, Kerhonkson, N.Y. 12446
Тел.: (914) 626-5641

РЕЄСТРАЦІЙНИЙ ЛИСТОК
ПРОСИМО ВИТЯТИ ТА ВИСЛАТИ РАЗОМ З ВІДПОВІДНОЮ ОПЛАТОЮ
(Зголошення без вписового не приймається)

1. Ім'я і прізвище: ______
2. Адреса (по-англійськи): ______
3. Телефон: ______
4. Дата народження ______
5. Конкуренція та група в якій змагун хоче брати участь: ______
6. Клюбова приналежність: ______

Чеки виставляти на: KLK, American Ukrainian Sports Club.

7341 — ТАРЗАН — ВДЯЧНІ ЛЕТУНИ

Виглядає, що перед нами летовище Момбуцці, генерале Ітс! | Це тільки коротка зупинка, Тарзане, щоб полагодити „дуже важливу" справу! | Гей!!... Що це?... Напад джетових літаків?! Ми через радіо дали знати, що ти врятував капітана Більського!... Цим маневром авіозагін віддає тобі почесть!